

din port la schelă, din câțiva saci se iveau întâmplător fie țeava unei puști, fie tocul unei alte arme. Unii comisari de poliție atrăgeau atenția cite unui bulgar, dar puneau degetul la gură, adică voiau să spună că văd totul, dar sînt gata să-i ajute »³⁸.

De altfel, adăugăm noi, autoritățile din Giurgiu închiseseră ochii mai de mult. Rășcoala din aprilie fusese pregătită de un comitet revoluționar care funcționase la Giurgiu cu vreo patru luni de zile mai înainte, într-o casă pe care revoluționarii o numeau « cazarma ». Iată ce relatează despre aceasta Nicola Obretenov: « Oricît am fi lucrat noi în taină, spionii turci mirosiseră ceva. De crăciun veni Gorov să ne spună la mulți ani, dar găsi la poartă un sergent de poliție, care lăsa pe oricine să intre, dar nu-l mai lăsa să iasă din casă. Gorov, pe care-l numeam « consul bulgar », nu putea să ne ajute cu nimic, deoarece era și el arestat ca și noi. La întrebarea de ce este pus să păzească, sergentul răspunse că i-a dat ordin « domnu polițai ». Atunci Stambolov și Dragostinov... se duseră să se plîngă mai întîi polițaiului. Cînd acesta îi înjură, ei se duseră la procuror și se plinseră de atitudinea polițaiului. Atunci procurorul veni mai întîi la polițai și îi spuse că-l va da în judecată, iar după aceea veni și la noi. După ce izgoni strața, ne spuse să ne împrăștiem pentru cîtva timp, ca să nu se facă din aceasta o problemă diplomatică, deoarece pe atunci România era vasală Turciei. Pe urmă aflară noi că polițaiul din Giurgiu era armean și fusese cumpărat de spionul turc Haji Bohoz, la fel armean, ca să ne prindă și să ne predea poliției turcești din Rusciuk, ducîndu-ne într-o noapte pe gheață, deoarece Dunărea era înghețată »³⁹. Pasagiul este foarte interesant. Observăm că spionul turc nu avea nici o încredere în autoritățile românești, ci numai într-un singur polițai cumpărat cu bani și care trebuia să-i înlesnească prinderea revoluționarilor și trecerea lor pe furiș peste Dunăre. Normal ar fi fost — pentru o politică loială — ca acești revoluționari, care erau supuși turci, o dată descoperiți, să fi fost predați îndată lui Asîm de la Rusciuk și aceasta prin concursul tuturor autorităților românești. Prinderea și trecerea pe furiș la Rusciuk a acestor revoluționari e o dovadă clară de convingerea turcilor că unele autorități românești sprijineau pe răsculați, ceea ce o dovedește de altfel și atitudinea clară a procurorului. Deși considerăm că pasagiul e complet edificator, merită să fie subliniate și alte două elemente. În primul rînd, atunci cînd la cererea lui Kogălniceanu, directorul Herișescu din Ministerul de interne a venit la Giurgiu în anchetă, acesta s-a mărginit să cerceteze doar hotelul « Basarab ». Dacă ar fi vizitat și micul hotel « Kiselef » sau cîteva hanuri din oraș, ar fi dat ușor și peste cetași și peste arme. Fie din proprie inițiativă, fie din cauza directivelor primite, fie din dibăcia autorităților locale, — aceasta nu o știm — Herișescu n-a făcut-o sau cel puțin n-a menționat-o în acel raport scris după care s-a trimis o copie lui Asîm.

Tot autoritățile locale din Giurgiu au fost acelea care, cu toată vigilența ordonată pe hîrtie de Kogălniceanu, n-au vrut să cerceteze cauza pentru care școala bulgară de la Giurgiu fusese asaltată în cele cîteva zile dinaintea îmbarcării lui Botev de numeroase telegrame cu conținut « comercial », ce nu fuseseră adresate niciodată unei asemenea instituții culturale și care de fapt anunțau că în porturile dunărene cetașii erau gata și așteptau trecerea vasului Radetzki⁴⁰.

³⁸ Zahari Stoianov, *Христо Ботев*, Russe, 1891, p. 331.

³⁹ N. Obretenov, *op. cit.*, pp. 249—250.

⁴⁰ Zahari Stoianov, *op. cit.*, pp. 328—330.